TURİZM VE ÇEVRE: ADIYAMAN İÇİN DEĞERLENDİRME

Prof.Dr.M.Talha GÖNÜLLÜ Yıldız Teknik Üniversitesi, Çevre Müh. Bölümü, Davutpaşa Kampüsü, İstanbul

Dr.Namık AK, Bahçeşehir Üniversitesi, Çevre Müh. Bölümü, Beşiktaş, İstanbul.

ÖZET

Turizm, insanların kendilerini birçok yönden geliştirmesi veya daha iyi bir duruma gelmesi için, günlük şehir yaşamından kaçmanın yollarından biri olmuştur. Turizm her ne kadar bir sanayi faaliyeti kadar çevre için zarar verici olmasa da yine de belirli yerlere fazla yüklenilmesi ile çevre çok tahrip edilebilmektedir. Bu nedenle, turizmin çevreye zarar vermeden uygulandığı ve daha geniş alanlara yayıldığı, daha geniş halk kitlelerinin bunun getirilerinden yararlandığı "EkoTurizm" olgusu geliştirilmiştir. Bu bildiride ekoturizm açıklanarak, ülkemiz ve Adıyaman için durumu irdelenmiştir. Çevre olan dost oluşuna karşılık, eko turizmin uygulanışında muhtemel problemler de tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler
Adıyaman, Çevre, Ekoturizm, Faydalı Ekoturizm, Turizm

GİRİŞ

Turizm, toplumların kültürel gelişmesinde önemli rol almaktadır. Birçok turizm şekli mevcuttur. Bunlar; Kültürel Turizm, Kentsel Turizm, Kırsal Turizm, Macera Turizmi, Sağlık Turizmi, Eğitim Amaçlı Turizm, İnanç Turizmi, Etnik Turizm vb. şeklinde sıralanabilir.

Çevre ise insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları, fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam olarak tarif edilmektedir. Yani kısacası, canlı varlıkları etkileyen dış tesirlerin tümüne çevre denilmektedir.

İnsanların yapmış oldukları bir faaliyet olarak, Turizm, ister istemez doğal yaşamı ve insan çevresini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Bu bildiride, turizm-çevre ilişkileri farklı yönleri ile ele alınacak, konuyla ilgili durum değerlendirmesi yapılarak, yapılması gerekenler ortaya konulacaktır.

TURİZM VE ÇEVREYLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR İLE BUNLARIN GÖREVLERİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı, kendi sahasında çevreyle alakalı olarak yaptığı faaliyetler, çok sınırlıdır. Bunların en başında gelen deniz kıyısında olan turizm için uygun temizlikte olan yerlere "Mavi Bayrak" verilmesidir. Bunun dışında, "Çevre Dostu İşletme Plaketleri (Çam, Çıpa, Yunus)" şeklinde çevre açısından uygun temizlikte olan işletmelerin taltif edilmesidir. Ayrıca, yeni kurulmakta olan işletmelerden çevreye olan olumsuz etkilerin araştırılıp, giderilmesi için teknik tedbirlerin öngörüldüğü "Çevresel etki Değerlendirme (ÇED) Raporları" hazırlanması istenmektedir.

"Çevresel etki Değerlendirme (ÇED) Raporları" ise Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlattırılmakta ve denetlenmektedir.

TÜRKİYE'DE TURİZM SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

Ülkemizdeki ilk turizm faaliyetlerinin, 1890 yılında yayınlanan "Seyyahine Tercümanlık Edenler Hakkında Tatbik Edilecek 190 Sayılı Nizamname" mevzuatı ile belirginleştiği düşünülmektedir. Bu mevzuat sonrasında, Avrupa'dan ülkemize tren seferleri konulmuş ve İstanbul'da oteller yapılarak hizmete sokulmuştur. Cumhuriyetin ilan edildiği yıl, "Seyyahin Cemiyeti" adıyla ilk kurum oluşturulmuştur. İlk kamu örgütlenmesi ise 1934 yılında İktisat Vekâleti içinde "Turizm Masası" olarak gerçekleşmiştir. 1949'da Basın, Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü ihdas edilmiştir. 1950 yılında çıkarılan "5647 sayılı Turizm Müesseseleri Teşvik Kanunu", Türkiye'de turizmin geliştirilmesi amacıyla çıkarılan ilk yasal düzenlemedir. 1957 yılında, Basın, Yayın ve Turizm Vekâleti kurulmuştur. 60'lı yıllarda ve takip eden on yıllarda, günümüze kadar, kalkınma planlarında turizme önemli yer verilmiş ve giderek bu önem artırılmıştır. Günümüze kadar teşvikler giderek artırılmıştır. Uygulanan bazı teşvikler aşağıda sıralandığı gibidir (S.Akpınar web kaynaklı, tarih yok);

- Kamu arazilerinin turizm yatırımlarına tahsisi
- Turizmi Geliştirme Fonu
- Düşük faizli ve uzun dönemli turizm kredileri
- Yabancı personel çalıştırma imkânı
- Gümrük muafiyeti
- Yatırım indirimi
- Teşvik kredileri
- Vergi indirimi
- Finansman fonu
- Teşvik primleri

ADIYAMAN'IN TURİZM POTANSİYELİ

Adıyaman İli Türkiye'nin Güneydoğuanadolu Bölgesinin batı ucunda Orta Fırat bölümü içinde yer almaktadır. Torosların uzantılarında yer alan Adıyaman ilinin Kuzeyinde Malatya, Batıda Kahramanmaraş, Güneybatıda Gaziantep, Güneydoğuda Şanlıurfa ve Doğuda Diyarbakır illeri bulunmaktadır. Merkez ilçe dahil 9 ilçesi vardır. İlçeleri Merkez, Besni, Çelikhan, Gerger, Gölbaşı, Kâhta, Samsat, Sincik ve Tut ilçeleridir. Adıyaman ilinin yüzölçümü 7 614 km^2, göller ile 7.871 km^2 olup, rakımı 669 m dir. Toplam nüfusu 810.260'dur.

Adıyaman Merkez ilçesi ve diğer ilçelerin çok eski tarihi özellikleri bulunmaktadır. İlde çok sayıda tarihi kaleler, köprüler ve camiler gibi yapılara ilaveten, Nemrut Dağı (Antiochos'un Anıt Mezarı – Dev Heykeller) ve başka anıt mezarlar da bulunmaktadır. İlde ayrıca, çok ilkel çağlara ait mağara şehirleri kalıntıları da bulunmaktadır. Adıyaman, bu yönleri ile ilk çağlardan günümüze bölgede gelmiş geçmiş tüm medeniyetlere yakından tanıklık etmiştir. Adıyaman, zengin tarihi geçmişine ilave olarak mevcut kültürel birikimi ve mirası ile de ilgi çekmektedir. Sergilenen yaklaşık 22.000 eser ile Adıyaman Müzesi bunun en önemli delilidir (Adıyaman Valiliği web sitesi).

Tarih boyunca ev sahipliği ettiği sayısız medeniyetten gelen değerleriyle Adıyaman İli, bugün Ülkemizin önemli turizm merkezlerinden biri olarak, dünyanın her yerinden gelen konuklarını ağırlamaktadır. Adıyaman'daki tarihi ve turistik yerler; Nemrut Dağı Ören Yeri, Kaleler, Köprüler, Antik Kent, Kaya Mezarları ve Mağaralar, Camiler ve Kiliseler, Oturakçı Pazarı, İçmeler, Mesire Yerleri ve Türbeler şeklinde belirtilmektedir. Bu yerlere, yurtiçi ve yurtdışından ziyaretçiler gelmektedir (Adıyaman Valiliği web sitesi).

Milli Park olarak Nemrut Dağı Milli Parkı bulunmaktadır. Balıkçılık ve su sporlarının yapıldığı Atatürk Barajı da İl için önemli bir turizm ve ekonomik kaynaktır. İlde, 81 Arkeolojik Sit Alanı ve 4 Doğal Sit Alanı olmak üzere toplam 85 sit alanı bulunmaktadır. İldeki Kültür (Tekyapı Ölçeğinde) ve Tabiat Varlıkları ise 108 olarak bildirilmektedir (Adıyaman Valiliği web sitesi).

ADIYAMAN'DA TURİZM SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

Adıyaman'daki turizmin gelişimi ülkemiz turizmine benzer şekilde gelişme göstermiş ve belirli bir doygunluğa eriştikten sonra artık durağanlığa geçmiştir. Yıllar arasında kısmi azalma ve artmalar olmaktadır. Turizmi canlandırma düşünceleri sürekli olarak dillendirilmekte ise de belirgin bir artış atlaması veya sürekli bir artma eğilimi yakalanamamaktadır. Konuyla ilgili olarak arttı artıyor gibi ifadeler ise sadece temennileri oluşturmaktadır. Beyan edilen turist sayısında yerli turistler ekseriyeti oluşturmaktadır. Buna karşılık, Adıyaman'da turizm canlandı veya canlanıyor ifadelerinin dayanağı bu yerli turist sayıları olmuştur. Burada ifade edilen hususlar aşağıdaki çizelgelerden anlaşılacaktır.

Adıyaman ile ilgili yıllara göre turist sayıları ve haber kaynakları Çizelge 1'de verilmiştir. 2000 yılındaki aylara göre turist sayısı değişimi ise Çizelge 2'deki gibi tespit edilmiştir (Çizelgedeki veri kaynakta geçtiği gibidir).

Çizelge 1. Yıllara Göre Adıyaman'ı Ziyaret Eden Turist Sayıları

Yıl	*Turist Sayısı*			*Kaynak*
	Yerli	Yabancı	Toplam	
2000	74.839	16.115	90.954	PC Forumları
2001			140.000	Akşam Gazetesi
2002	121.682	59.419	181.101	Akşam Gazetesi
2006 (Ekime kadar)			90.000	Cihan Haber Ajansı
2007 (Ekime kadar)	97.815	18.676	116.941	Cihan Haber Ajansı
2007			123.930	Adıyaman Haber
2008 (Ağustosa kadar)			97.227	Adıyaman Haber

Çizelge 2. 2000 Yılı Aylarına Göre Adıyaman'ı Ziyaret Eden Turist Sayıları (Kaynak: PC Forumları. Çizelgedeki bilgiler kaynaktan alındığı gibi verilmiştir)

Ay	*Turist Sayısı*		
	Yerli	*Yabancı*	*Toplam*
Ocak	1.479	-	1.479
Şubat	1. 749	-	1. 749
Mart	1.581	-	1.581
Nisan	2.201	215	2.416
Mayıs	11.964	1.745	13.709
Haziran	8.567	1.609	10.176
Temmuz	3.657	1.962	5.619
Ağustos	4.798	2.745	7.543
Eylül	5.302	3.767	9.069
Ekim	3.740	1.723	5.463
Aralık	24.840	627	25.467

Ay	*Turist Sayısı*		
	Yerli	*Yabancı*	*Toplam*
Toplam	**74.839**	**16.115**	**90.954**

Çizelgelerden, Adıyaman'ı yılda toplam 100 binden fazla kişinin ziyaret ettiği anlaşılmaktadır. Bu ziyaretlerin yabancılara olan dağılımı genel kabul olarak 20 bin civarında olduğu görülmektedir. Yabancı turistlerin Nisan-Mayıs ayları ile birlikte gelmeye başladıkları, yaz aylarında ziyaretin yükseldiği, yaz sonrası serinliğin başladığı Eylül ayında pik ziyaretin söz konusu olduğu, Ekim ayında da önemli bir sayısının olduğu tespit edilmiştir. Çok soğuk aylarda ise hiç ziyaretin olmadığı müşahede edilmektedir. Çeşitli kaynaklara yansıyan yerli turist sayıları ise benzer olup, 2000 yılındaki aylara göre dağılımda Aralık, Mayıs ve Haziran ayları öne çıkmaktadır. Bu aylardan Aralık ayı çok soğuk ay olması nedeniyle kültürel gezi ve eğlence turizmi için uygun değildir. Bu ayda dini bayramlardan (Ramazan Bayramı) birinin rastlamış olması nedeniyle memleket ziyareti ön plana çıkmaktadır. Havaların ısındığı Mayıs ve yazın başlangıcı olan nispeten sıcaklığın çok artmadığı Haziran ayları ise okulların da kapanmaya başladığı aylardır. Eldeki veriler, sonuç olarak Adıyaman'a dışarıdan gelecek yerli ve yabancı gezginlerin en hoşlanacakları ayların, Mayıs-Temmuz ile Eylül-Ekim ayları araları olduğu anlaşılmaktadır. Bu ay aralarından özellikle Eylül-Ekim arasında yöresel meyve ve sebzelerin zenginliğine dayalı mutfak öne çıkarılabilir.

Turizmin canlandırılması için tanıtım ve kapasite ve kalite iyileştirmelerinin potansiyeli artıracağı açıklanmaktadır. Adıyaman turizmine Malatya da ortak olmaya başlamıştır. Malatya yönünden de Nemrut Dağına ulaşım sağlanmıştır. 2003 yılı temmuzunda Malatya yoluyla 500, 2004 yılı temmuzunda ise 600 turistin Nemrut Dağı'na gezi yaptığı belirtilmektedir (Kent Haber).

ADIYAMAN'DA TURİSTİK YAPILARA DAİR TAHRİBAT

Adıyaman'da turizm denince akla gelen Nemrut Dağındaki tarihi kalıntılardır. Bu kalıntıların bulunduğu tepedeki heykel ve anıt mezarın bulunduğu kısımla ilgili tahribat bilgileri söz konusudur. Bu kalıntılarla ilgili olarak belirtilen olumsuzluklar (Yıldırım, 1996; yapi.com.tr; kahtanet.com; Arkitera.com; Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri);

- Alanda araştırma yapan yabancı araştırmacıların, büyük iş makineleri ile yaptıkları araştırma adına yapılmış zarar verici çalışmalar,
- Alanda düzenlenen törenler sırasında ve diğer zamanlarda, kalıntılar iç içe gezilmesi, üstünde yatılması, oyun oynanılması, parçaların hatıra diye alınıp taşınması vb. tahribat yapıcı davranışlar ve
- Alanda gezi sırasında etrafa çöp atılmasıdır.

Tarihi yapılar ile ilgili olarak depremlerin önemli zararlar verdiği de belirtilmektedir. Bu konuda tarihi büyük depremlerin Adıyaman'da tarihi eserler bakımından çok tahripkâr olduğu görülmektedir.

11.08.1983 tarih ve 18132 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 2873 Nolu Milli Parklar Kanunu'nda belirtildiği gibi; Tarihi alanların bulunduğu yerlerde yapılaşmanın önlenmesi, ziyaretlerin kontrol altında yapılması ve çevrenin kirletilmemesi için önlemlerin alınması çok önemlidir.

Tarihi yapıların onarılması öncesinde çok iyi araştırmaların yapılması sonrasında ehil ellerle onarımların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu manada geri dönüşü olmayan tahribat ve

yağmalamaların olmaması için çok değişik bilimsel kurumlardan oluşan ve ilgili resmi kurumların temsilcilerini de içine alan geniş ekiplerce toplu biçimde araştırma ve uygulamalar yapılmalıdır. Ülke kaynaklarının heba edilmemesi için, konuyla ilgili verilen projelerin gerçek ihtiyaçları karşılayacak uygulanabilirlikte olan ve yeterince deneyim ve sayıda elemanları olan bilim kurumlarına verilmesine dikkat edilmelidir. Elemanları kariyer yapma ihtiyacında olan kişilerden oluşan ekiplere bu tür araştırma ve uygulama projelerinin verilmesi tarihi yapıların cinayetine göz yumulması anlamına gelmektedir.

TURİZMİN ÇEVRE ÜZERİNE ETKİLERİ

Turizm, bir insan faaliyeti olarak, tarihi ve doğal çevrenin bozulması ve kirlenmesi üzerinde belirgin etkilere sahiptir. Bu etkiler olumsuz olabildiği gibi, olumlu da olabilmektedir. Turizm, insanların görmek istedikleri güzel görünümlü doğal ve tarihi alanların ziyareti faaliyetidir. Hiçbir insan, kirli, kokuşmuş bir doğa parçası ile tarihi niteliği olmayan bir yeri ziyaret etmeyi, orada hoşça zaman geçirmeyi düşünmez. Yeryüzünün gezmek için seçilen güzel kısımları, turizm endüstrisinin kullandığı hammaddeleri oluşturmaktadır. Yani bu faaliyette sonuçta doğa ve tarihi yapıt ve alanlar kullanılmış ve kısmen de harcanmış olmaktadır. Bu kullanma ve harcama ile ülkeler önemli bir ekonomik girdi sağlamaktadırlar. Tüm insan faaliyetlerinde sağlanan ekonomik fayda ile kaybedilen değerler olmaktadır. Bu faaliyette de elde edilen faydaya karşılık, oluşacak tahribat ve zararın giderilebilir olması yani "sürdürülebilir faydanın" gözetilmesi gerekmektedir. Bunun için de harcanan değerin sürekli olarak yerine konulabilir, yenilenebilir ve tamir edilebilir özellikte korunması gerekmektedir.

Turizmin çevre açısından en önemli faydası gerekli ihtiyaçların belirlenmesi, mevcut doğa ve tarihi mirasının kıymetinin anlaşılmasıdır. Bu suretle, koruma ve iyileştirme çalışmaları da hayata geçirilmektedir. Diğer faydası ise, değer olarak daha önce fark edilmeyen metanında fark edilmesi, kimliklerinin korunarak geleceğe taşınması için gerekli olanların yapılmasıdır. Çevre kirlenmesinin bir değişik yönüyle anlaşılması ile çevre bilincinin gelişmesidir. Bu konuda ulusal ve yerel ölçekte yönetimlerin planlar geliştirip, uygulamaya sokmaları ise önemli diğer faydadır.

Tüm önlemlere rağmen, insanı faaliyetlerin tümünde olduğu gibi turizm faaliyeti de çevre üzerinde belirli ölçüde olumsuz etki yapacaktır. Turizm ile alana çevreye yayılacak ilave atıksu, katı atık ve hava kirliliği ve hatta gürültü kirlenmesi de gelmektedir. Bunlar için daha önceden çok iyi bir planlama yapılmalıdır. Altyapının hazır hale getirilmiş olması gerekir. Turistik alanlar için en önemli tehditlerden biri de o alana uygun olmayan biçimlerde yapılaşmanın olması ve hatta yaygınlaşmasıdır. Bu dolayısıyla, bir görüntü kirliliğini oluşturmaktadır. Turizm, yerel yaşama sınırlamalar da getirebilir. Turizm, yerel yaşamın rahatsızlık duyacağı bir çerçeveden uzak tutulmalıdır. Bu arada, turistik metaya, doğaya ve çevre insanlarına zarar verebilecek kötü niyetli ziyaretçilerin olması ihtimali de söz konusu olduğundan, bunlar için de gerekli tedbirler alınmalıdır.

Ekonomiler için önemli katkı sağlayan turizmin, çevre açısından önemli olduğu anlaşıldığından; çevre olgusu ile iç içe bir turizm yapma ihtiyacı anlaşılmış ve bu olgu "ekolojik turizm" anlamına gelen "EKO-TURİZM" olarak adlandırılmıştır. Günümüz dünyasında, turizm denince eko-turizm algılanmakta ve bu isimle pazarlanmaktadır.

EKO-TURİZM

Vikipedi'de "Ekoturizm çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı bir seyahattir" şeklinde geçmektedir. Aynı kaynak; "Turizm pazarında, doğaya dayalı

turizm olarak tarif edilen ekoturizm, sürdürülebilir kalkınma aracı olarak görülmektedir" ifadesini de kullanmaktadır.

Ekoturizm kavramı, dünya turizmi için çok yeni bir kavram olmaktan çıkmış ve gelişmeye başlamıştır. 1992 yılında BM tarafından düzenlenen çevre açısından dünyanın en önemli toplantılarından biri olan "Rio Çevre Zirvesi", sürdürülebilir bir dünya ve çevre için arayışları başlatmış ve insan faaliyetleri için çevre açısından birçok kriterler getirilmiştir. Turizm olgusu da bu anlamda çevreye zarar vermeden yarar sağlamaya yönelik olarak işlenmeye başlanmıştır. Ekoturizm bundan sonra oluşmaya başlamış ve benimsenmiştir. 2002 yılında Kanada Quebec'te BM tarafından düzenlenen "Dünya Ekoturizm Zirvesi"nde kavram net olarak ortaya konulmuştur: "Yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözeten bir yaklaşım ya da tavırdır" (Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği).

Ekoturizm, esas olarak doğada yapılan turizm türlerini kapsamaktadır. Bu tür faaliyet için el değmemiş bakir doğal alanlara ihtiyaç vardır. Uzman rehber eşliğinde, küçük gruplarla, önceden konulmuş kuralları olan gezi faaliyetleridir. Doğada doğaya zarar vermeden eğlenme söz konusudur. Bu faaliyet ile genelde belirli yer ve bölgelere yüklenilen büyük turizm yükleri yerine, daha yaygın ama yükü yayılmış bir turizm ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, bu turizm biçimi senenin tüm zamanlarına da yayılabildiğinden tahribatın asgaride kalması ve faydanın azamiye eriştirilmesi bakımlarından da faydalıdır. Burada, ekoturizm için seçilen yerlere yükü fazla ziyaretlerin tertip edilmesinin önlenmesinin ne kadar önemli olduğunu ifade etmek gerekmektedir. Ekoturizmde esas olan diğer önemli nokta ise yerel insanlara ekonomik katkısı olurken, maddi ve manevi kültürel yapı ve sosyal durumlarının zarar görmemesidir.

Ekoturizm, dünyamızda çok yaygınlaşmış olup, oldukça revaç görmektedir. Ekoturizme, bedensel sağlık ihtiyaçları nedeniyle, daha çok genç ve orta yaş insanları katılmaktadır. Bu tür turizme ilgi gösteren insanlar genelde, gelir ve eğitim düzeyi yüksek ve yerel yiyecekleri ve kültürleri öğrenme ve tanıma merakı olanlar şeklindedir. Genç ve orta yaştaki insanların seyahatine dayalı ekoturizm, bu insanların memnun kalmaları halinde tekrar ziyaret etme ihtimallerini de korumaktadır.

Ekoturizm ile ilgili uluslararası kuruluşlara ait web sitelerine bakıldığında, ülkemizde ekoturizm varlığı ile ilgili bilgiler bulmak mümkün olmamaktadır. Bu sitelerde birçok ülkelerdeki gezilecek yerlerle ilgili makaleler sürekli yenilenerek yer alırken, ülkemizle ilgili hiçbir makale yer almamaktadır. Buna karşılık bazı sitelerde olumsuz bilgiler de yer alabilmektedir. Buna örnek, iki kişi tarafından 14 Mayıs 2004 yılında kurulan ve ekoturizm ve sürdürülebilir turizm konularını ön plana çıkarmak amaçlı olduğu ifade edilen "EcoTour Directory" isimli bir web sitesinde yer alan (http://www.ecotourdirectory.com) makalede aşağıdakiler geçmektedir:

Travel with Respect

Although Turks are very tolerant and friendly; expressions and attitudes insulting, defaming or making light of Mustafa Kemal, the Turkish flag, the Turkish customs and traditions, and the Turkish Republic are considered offensive.Turkey is a mostly Muslim country, though secular, and although you will see varying degrees of Islamic practice in Turkey, it is rude to insult or mock some of its traditions. In regard to the Call to Prayer, which is read 5 times a day from the speakers of the numerous mosques throughout Turkey. Do not mock or mimick the recordings, as Turks are extremely proud and sensitive

of their heritage and culture, and will be very offended. Certain gestures, common in the western world, are considered rude expressions in this culture. People tend to be tolerant if they can see you are a foreigner. They know you are probably doing it unconsciously, but if you take the time to keep these in mind, you won't have any misunderstandings. Sticking your thumb up is rude; you may use your forefinger instead (as if saying 'Number one!'). Avoid clicking your tongue. Some people do this unconsciously at the beginning of a sentence. It is a gesture of dismissal. If you are invited into a Turkish house, remember to put off your shoes just outside or immediately inside the door. Try not talking about the Armenian Genocide! The Turkish people and government still deny it to this day.

*Information from wikitravel.org**

Travel Safe

We have no travel safety advice at present.

*Information from wikitravel.org**

Web siteleri sürekli güncellenmekte olduğundan bu yazılar yukarıya aynen geçirilmiştir. Makalenin başlığı bize saygı göstermeyle olumlu gibi ise de ekoturizmin ana felsefesi içinde ziyaret edilen yerlerin halkına zarar vermeme zaten vardır. Bu başlık ile bizlerin çok hassas olduğumuz izlenimi verilmeye çalışılmaktadır. Yukarıdaki ülkemiz için olumsuz ve ön yargı kokan bilgiler veya en son konuşulacakların yazıldığı, konuşulacak şey bitmiş gibi yazılan bu yazılar ile ülkemize turistin gelmesi mümkün olmayacaktır. Ayrıca, ülkemize seyahat için seyahat güvenliği açısından bir tavsiye de yapılmamaktadır.

Bu tespite göre ülkemizin Kültür ve Turizm'inden sorumlu birimlerinin ülkemizin gerçek eko turizm potansiyelini tespit edip, tüm uygulamalar ile ilgili standartlar da getirdikten sonra, bu potansiyeli vakit geçirmeden uluslararası alanda tanıtma atağına geçmelidir.

ADIYAMAN İÇİN EKO-TURİZM

Adıyaman, bakir doğal alanları ile yurdun eko turizm imkânlarına açık olan bir parçasıdır. Bu tür turizm için ilde bilgilendirme yapılarak, potansiyelin artırılmasında halkın kendisinin çalışması sağlanmalıdır. Üretilen özgün fikirler ile yerel halk kendine iş ve dolayısıyla geçim kaynağı üretebilir. Bu durumda, il turizm idaresi teşvikler ile konuyu geliştirici motor görevini üstlenmelidir. Bu yolla il geçim endeksi belirli ve yaygın biçimde yükseltilebilir. Ancak, ekoturizmin uygulanışında çevreye zarar verecek düzeyde ve boyutta çalışmalardan kaçınılmalıdır.

EKO-TURİZMİN ÇEVRE KORUNMASI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ VE FARKLI BİR EKO TURİZM: "FAYDALI EKOTURİZM"

Turizm esas olarak "bacasız sanayi" deyimi ile insan faaliyetleri içinde çevreye en az zarar veren sektör olarak bilinmektedir. Buna rağmen, turizmin günümüzde çevre için önemli çevre kirliliklerine neden olduğu tespiti ile çevreye en az zarar ile doğanın bakir alanlarında çok küçük gruplarla gerçekleştirilmesi gerekirken, bu anlayın aşırı hırsların sonucu olarak önemsenmemesi ile çevrenin geri dönüşü imkânsız zarar görmesi söz konusu olabilir. Esasen, ekoturizm de hammadde olarak doğayı, tarihi eserleri vb. harcadığından çevre için negatif

yönde etkili bir faaliyettir. Bu bakımdan, kullanılmakta olan eko turizm kavramı gerçekte ekolojik dengeyi bozma yönünde olması nedeniyle, ismini hak etmemektedir.

Çevreye zarar vermeyen aksine yarar sağlayan turizm faaliyetleri de projelendirilebilir. Bunlara örnek, ağaçlık olmayan bakir kırsal alanların ağaçlandırılması için organizasyonlar yapılabilir. Bunun için Çevre ve Orman Bakanlığından sağlanan fidanlar dikilebilir. Yapılan ağaç dikme işi sonrasında belirli bir yıl sonra aynı bölge ziyaret edilip, yapılan hizmetin sonucu kontrol edilir. Bir diğer tabiata zarar vermeyen turizm biçimi ise gözetim ve yol göstericilerin rehberliği altında belirli bir süre boyunca tarla veya bahçe tarımının yapılmasıdır. Bu tür bir işi yapmayı hem sağlık ve hem de doğaya dost bir ziyaret olarak yapmayı isteyecek insanlar da bulunabilecektir. Bir başka örnek ise bakımsız ormanların temizlenmesi olabilir. Buna benzer şekilde plastiklerle veya başka tür katı atıklarla kirlenmiş alanların temizlenmesi için ziyaretler tertip edilebilir. Bu gibi doğayı onarıcı, doğaya yardım edici turizm fantezileri artırılabilir. Bu tür turizm yüklendiği anlam itibariyle "Faydalı Ekoturizm" veya "Olumlu Ekoturizm" olarak isimlendirilebilir.

SONUÇ

Ekolojik Turizm ülkemiz ve ülkemizin güzide bölgelerinden biri olan Adıyaman için gelir düzeyini artırıcı bir imkân olabilir. Bunun için potansiyelin doğru tespiti önemlidir. Bu maksatla, yörede ekoturizme elverişli yerler tespit edilmeli, bu tespitte de yöre halkı bilinçlendirilerek yöre halkının katılımı sağlanmalıdır. Bu suretle yerel küçük ama kendine yeten müteşebbisler topluluğu da oluşturulmuş olacaktır. Bu gelişmenin olması için il turizm müdürlüğünün faal görev yapması gerekecektir. Bu tür teşebbüslerin ilk yatırımlarına "can suyu" verme kabilinden teşviklerin verilmesi oldukça faydalı olacaktır.

Bu bildiri metninde tartışılan bir önemli husus ise güncel ekoturizm anlayışının giderek global yıkıma doğru giden dünyamızda çevreyi korumada çok olumlu olmadığı, hammadde olarak çevrenin kullanıldığı ve kısmen tüketildiğidir. Bu nedenle, bu bildiride tabiattaki giderek yıpranmayı azaltacak şekilde ağaç dikme, tarım yapma, plastik atık temizleme vb. gibi yararlı katkısı olan tabiat gezilerinin yapılabileceği ve bunun adının "Faydalı Ekoturizm" veya "Olumlu Ekoturizm" olarak isimlendirilebileceği ifade edilmiştir.

KAYNAKLAR

Adıyaman Haber web sitesi adiyamanhaber.com

Adıyaman Valiliği web sitesi, http://www.adiyaman.gov.tr

Akpınar, S., Türkiye'nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları, Turizm Bakanlığı, Yatırımlar Genel Müdürlüğü Planlama Dairesi, Ankara, http://www.geocities.com/ceteris_tr/s_akpinar.doc

Akşam Gazetesi web sitesi aksam.com.tr

Arkitera.com web sitesi http://www.arkitera.com/v1/haberler/2004/11/12/turizm.htm, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Turist Artıyor, Sorunlar Aynı

Cihan Haber Ajansı web sitesi www.cihan.com.tr

EcoTour Directory web sitesi http://www.ecotourdirectory.com

Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği web sitesi http://www.ekoturizmdernegi.org/

Kahtanet.com web sitesi http://www. kahtanet.com, Müthiş Bir İddia: Nemrut Soyuluyor

Kent Haber web sitesi http://www.kenthaber.com/adiyaman

Kültür ve Turizm Bakanlığı web sitesi http://www.kultur.gov.tr

Özkan Yürik, E., Turizmin Geleceği: Ekoturizm, http://cmyo.ankara.edu.tr/~iktisad/TURKONF/web/YURIK.doc

PC Forumları web sitesi http://www.pcforumlari.com/
Resmi Gazete, Milli Parklar Kanunu, Kanun No. 2873, Tarih: 11/8/1983 Sayı: 18132,
TAY, Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri, http://tayproject.org/haberarsiv20078.html, Ağustos '07 Arşivi, Besni'deki Tarihi Yapılar Restore Edilecek
Türkay, O., Kahraman, N., Turizm ve Çevre, Detay Anatolia Akademik Yay.; 2004.
Vikipedi, Özgür ansiklopedi, http://tr.wikipedia.org
Yapı Sektörüne Açılan Pencere web sitesi www. yapi.com.tr, Nemrut'ta 'Restorasyon' Gelgitleri
Yıldırım, R., "Turizm ve Çevre", Ekoloji Dergisi, Sayı 18, Ocak-Şubat-Mart, 1996.